

ไพล หรือ ว่านไพล

Phlai, Cassumunar ginger

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ล้มลุก สูงประมาณ 1 – 1.5 เมตร มีลำต้นใต้ดินลักษณะเป็นเหง้ามีขนาดใหญ่ และเป็นข้อ เปลือกมีสีน้ำตาลแกมเหลือง เนื้อในหัวสีเหลืองแกมเขียว ทางเหนือหรือลำต้นเทียมขึ้นเป็นกอ โดยจะประกอบไปด้วยกาบหรือโคนใบหุ้มซ้อนกันอยู่ เหง้าไหลสดฉ่ำน้ำ รสฝาด เฝื่อน ร้อนซ่า มีกลิ่นหอมเฉพาะ ส่วนเหง้าไหลแก่สดและแห้งจะมีรสเผ็ดเล็กน้อย

ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกใบเรียงสลับระนาบเดียว ลักษณะใบรูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน ขอบใบเรียบ ปลายใบเรียวแหลม โคนใบมน แผ่นใบบาง เนื้อในละเอียดสีเขียว โคนก้านใบแผ่ออกมีหูใบ

ดอก ออกดอกเป็นช่อแบบช่อเชิงลด ทางช่อดอกออกจากเหง้าใต้ดิน รูปเห็ดหรือรูปกระบองโบราณ มีใบประดับสีม่วงซ้อนกันแน่น รูปโค้งห่อรองรับเป็นกาบปิดแน่น และจะขยายเปิดอ้าออกให้เห็นดอกในภายหลังกลีบดอกมีสีนวล ออกดอกระหว่างกลีบของใบประดับ

ผล เป็นผลแห้งแตก รูปทรงกลม มีเมล็ดกลมแข็งขนาดเล็กอยู่ภายใน เปลือกเมล็ดสีน้ำตาลแกมเหลือง

ประโยชน์/ การนำไปใช้

ใบอ่อน ช่อดอกอ่อน ใช้เป็นผักต้มจิ้มน้ำพริก เหง้าเป็นวัตถุดิบในยา เครื่องสำอางค์และเป็นส่วนผสมหลักในลูกประคบ

สรรพคุณ

- เหง้า เป็นยาแก้ท้องขึ้น ท้องอืดเฟ้อ ขับลม แก้บิด ท้องเดิน ขับประจำเดือนสตรี ทาแก้ ฟกบวม แก้ผื่นคัน เป็นยารักษาหิด เป็นยากันเล็บหลุด ใช้ต้มน้ำอาบหลังคลอด
- น้ำคั้นจากเหง้า รักษาอาการเคล็ดขัดยอก ฟกบวม แผลง ข้ำ เมื่อย
- หัว ช่วยขับระดู ประจำเดือนสตรี เลือดร้าย แก้มุตกิตระดูขาว แก้อาเจียน แก้ปวดฟัน
- ดอก รสขื่น ขับระดู ขับโลหิตกระจายเลือดเสีย แก้ไข้ในต้นแก้ธาตุพิการ แก้อุจจาระพิการ
- ใบ รสขื่นเอียน แก้ไข้ ปวดเมื่อย แก้ครั่นเนื้อครั่นตัว แก้เมื่อย
- ลำต้นเหนือดิน รสฝาดขื่นเอียน แก้ธาตุพิการ แก้อุจจาระพิการ

